

EURÓPSKA ÚNIA



Výbor regiónov

Správa o monitorovaní EZÚS za rok 2013 Na ceste k novej politike súdržnosti

Súhrn

**Súhrn vypracovala spoločnosť METIS GmbH (autori: Jürgen Pucher,
Alexandra Frangenheim a Alice Radzyner).
Nejde o oficiálne stanovisko Výboru regiónov.**

Viac informácií o Európskej únii a Výbore regiónov nájdete na týchto internetových stránkach <http://www.europa.eu> a <http://www.cor.europa.eu>.

© Európska únia, február 2014
Čiastočná reprodukcia je povolená s výslovným uvedením zdroja.

Súhrn

Výbor regiónov pravidelne zverejňuje správu o monitorovaní rozvoja európskeho zoskupenia územnej spolupráce (e.z.ú.s). Ku koncu roku 2013 bolo vytvorených celkovo 43 EZÚS, pričom ich tvorí približne 750 národných, miestnych a regionálnych orgánov z 20 rôznych členských štátov EÚ. Ďalších 16 zoskupení sa v súčasnosti pripravuje.

Právny rámec a implementácia v členských štátoch

Nariadenie (EÚ) č. 1302/2013, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1082/2006 o EZÚS, bolo prijaté 17. decembra 2013 a nadobudne účinnosť 22. júna 2014. Tieto zmeny a doplnenia zjednodušia postupy a rozšíria rozsah právomocí subjektov oprávnených ako EZÚS, pričom umožnia uľahčiť fungovanie EZÚS v súlade s návrhmi VR. Ďalšie právne predpisy týkajúce sa novej politiky súdržnosti otvárajú pre EZÚS nové perspektívy.

Stav na konci roka 2013 v jestvujúcich členských štátoch je v porovnaní so stavom v roku 2012 nezmenený. Národné ustanovenia boli prijaté v takmer všetkých členských štátoch EÚ okrem Rakúska, Nemecka a Belgicka, vzhľadom na ich federálnu štruktúru.

Pristúpenie Chorvátska k EÚ 1. júla 2013 prinieslo nové vyhliadky na vytvorenie EZÚS a odštartovalo tak novú fázu rozvoja EZÚS. Miestne a regionálne samosprávy Chorvátska veľmi aktívne pôsobia v projektoch EZÚS, ako je Central European Transport Corridor (Stredoeurópsky dopravný koridor). VR vyvinul značné úsilie na zaradenie EZÚS do programu príprav Chorvátska na vstup.

Právny predpis, ktorým Chorvátsko implementovalo nariadenie o EZÚS, nadobudol účinnosť 1. júla 2013.

Prehľad súčasného stavu v rámci EZÚS

EZÚS vytvorené v roku 2013 alebo na konci roka 2012

V období od konca roku 2012 do konca roku 2013 vzniklo jedenásť EZÚS (šesť EZÚS vzniklo v roku 2012). Tieto nové EZÚS sa nachádzajú prevažne v strednej Európe a zvyčajne sa zameriavajú na vytvorenie inštitucionálneho rámca pre jestvujúce projekty alebo programy, čiže plnia svoju tradičnú funkciu.

Tabuľka 1. Nové EZÚS zahrnuté ako prípadové štúdie

	Názov	Krajiny	Špecifické črty	Vznik
1	EZÚS Via Carpatia	HU, SK	EZÚS s dvoma členmi NUTS 3, založené na všeobecnú spoluprácu.	31. 5. 2013
2	Parc Marin International des Bouches de Bonifacio	FR, IT	EZÚS vytvorené na posilnenie cezhraničnej spolupráce v medzinárodnom námornom parku.	11. 3. 2013
3	EZÚS Tritia	CZ, PL, SK	Partnerstvo štyroch regiónov zamerané na podporu hospodárskej a sociálnej súdržnosti v tejto oblasti.	25. 2. 2013
4	EZÚS Euroregione "Senza Confini"	AT, IT	Hlavným cieľom tohto partnerstva dvoch členských štátov je spolupráca medzi jeho tromi regiónmi na posilnenie hospodárskej a sociálnej súdržnosti.	21. 12. 2012
5	EZÚS Spoločný región limited	CZ, SK	EZÚS tvorí 22 obcí v slovenskom a českom pohraničí. Jeho účelom je dať cezhraničnej spolupráci inštitucionálny rámec.	22. 5. 2013
6	EZÚS Secrétariat du Sommet de la Grande Région	BE, DE, FR, LU	EZÚS tvorené 10 členmi sa zameriava na ďalšie posilňovanie oblasti Grande Région ako spoločného územia.	30. 6. 2013
7	EZÚS TATRY Ltd.	PL, SK	Zámerom EZÚS zoskupujúceho dva regióny je účelnejšia a účinnejšia implementácia projektov v novom programe cezhraničnej spolupráce medzi Poľskom a Slovenskom v rokoch 2014 – 2020.	20. 9. 2013
8	EZÚS Parc européen / Parco europeo Alpi Marittime – Mercantour	FR, IT	Uľahčovanie a podpora cezhraničnej spolupráce na území dvoch parkov.	23. 5. 2013
9	EZÚS Sajó-Rima / Slaná-Rimava	HU, SK	Cieľom EZÚS tvoreného štyrmi partnermi je spolupráca v oblasti poľnohospodárstva, priemyslu, obchodu a cestovného ruchu.	3. 4. 2013

Posledné dve EZÚS, ktoré boli VR oznámené, sú Torysa a Svinka. Obe majú maďarsko-slovenské zloženie a ich sídla sú v obciach Sárzasadány (HU) a Tolcsva (HU). Boli zaregistrované 9. októbra 2013, avšak vzhľadom na ich neskoré oznámenie VR nie sú súčasťou tejto štúdie.

EZÚS vytvorené v roku 2012

V roku 2012 bolo zriadených šesť EZÚS, ktoré boli v roku 2013 ešte stále v ranej fáze rozvoja. Pozoruhodná je najmä úloha EZÚS EUKN, pretože jeho členmi sú výhradne orgány štátnej správy. Môže slúžiť ako nástroj inštitucionalizácie určitých oblastí medzivládnej spolupráce.

EZÚS vytvorené pred rokom 2012

Veľká väčšina EZÚS, ktoré boli vytvorené pred rokom 2012, pokračovala vo vypracovávaní a realizácii nových projektov. V tejto časti sa analyzuje stav v EZÚS, ktoré boli vytvorené pred rokom 2012, a poskytujú sa podrobné informácie o kľúčových ukazovateľoch. O týchto ôsmich nebolo možné predložiť žiadne aktuálne informácie.

Zoskupenie v skratke – Na ceste k novej politike súdržnosti

Rozvoj EZÚS nabral v roku 2013 rýchlousť, čo sa týka počtu zoskupení. Hlavným cieľom EZÚS je vytvoriť partnerstvo pre rozvoj. Táto správa sa zaoberá 41 zoskupeniami, ktoré reprezentujú spolu približne 750 inštitúcií z celej EÚ, pričom na územiach spravovaných týmito inštitúciami žije asi 76 miliónov obyvateľov¹. Rozsah partnerstiev siaha od drobnej miestnej spolupráce alebo regionálno-miestnej spolupráce k viacúrovňovým partnerstvám. Približne polovicu partnerstiev možno označiť za prevažne miestne.

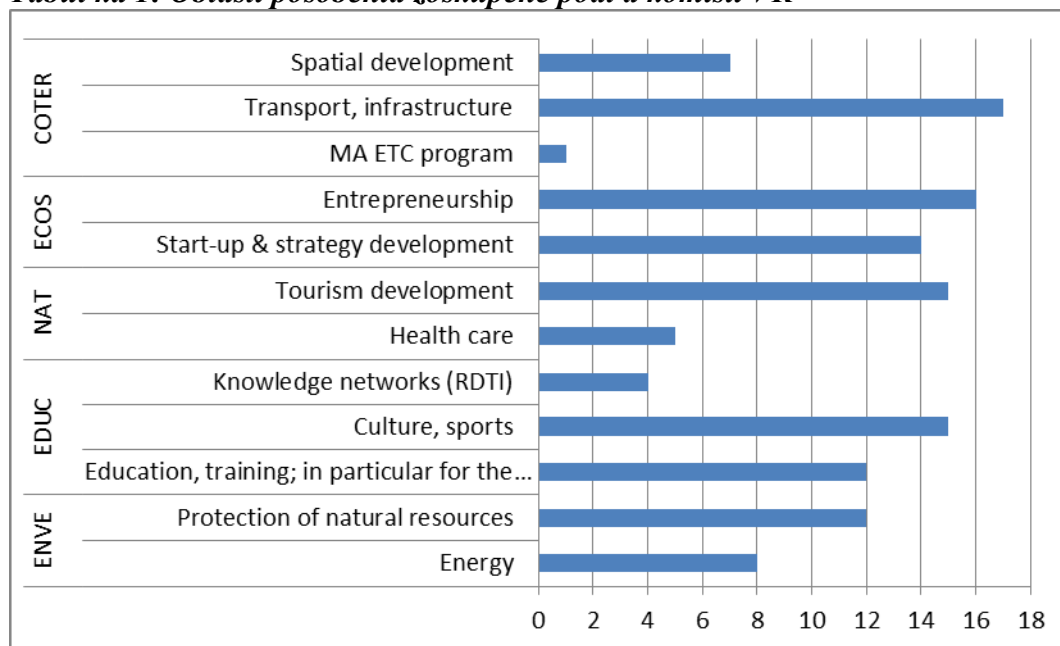
Zoskupenia Bánát-Triplex Confinium a Eurodistrict Strasbourg-Ortenau rozšírili svoje partnerstvo.

Oblasť pôsobenia

Zoskupenia vykonávajú celkovo široké spektrum činností. Pôsobia v rámci európskeho rámca územnej spolupráce, pričom pokrývajú rozmanitú škálu činností. Väčšinu EZÚS možno charakterizovať ako široké iniciatívy podporujúce spoločný rozvoj politiky a tvorbu stratégií. Tento druh EZÚS zaujíma prieskumný a konsolidujúci prístup k novým spôsobom riadenia a súdržnosti. Značný počet EZÚS nedefinuje vopred tému spolupráce. Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad hlavných oblastí pôsobenia. Prevažná väčšina EZÚS sa venuje viac ako jednej problematike.

¹ Do tohto čísla nebola zahrnutá nadnárodná odborná urbanistická sieť EUKN a ani EZÚS pôsobiace ako riadiaci orgán mnohostranného projektu cezhraničnej spolupráce.

Tabuľka 1: Oblasti pôsobenia zoskupené podľa komisií VR



Zdroj: Metis GmbH, databáza EZÚS

Potenciálna úloha EZÚS v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov v rokoch 2014 – 2020 (stratégia Európa 2020)

Stratégiu Európa 2020, ako hlavný dokument obsahujúci usmernenia, je vzhľadom na jej mnohostrannú podobu ťažké poňať ako celok. Potenciálny prínos EZÚS k realizácii stratégie Európa 2020 preto možno opísať na základe tzv. siedmich hlavných iniciatív. Najväčší potenciál možno v súčasnosti zaznamenať v hlavných iniciatívach „Európa efektívne využívajúca zdroje“ (energetika a nakladanie s odpadom), „Mládež v pohybe“ a „Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta“, vzhľadom na potrebu odstraňovať vysokú nezamestnanosť, a to najmä medzi mladými ľuďmi, ako aj v iniciatíve „Inovácia v Únii“.

Vyhliadky na roky 2014 – 2020

Na obdobie od roku 2014 do roku 2020 sa v politike súdržnosti zaviedol súbor nových nástrojov, ktoré majú za úlohu posilniť strategický rozmer európskych štrukturálnych a investičných fondov². Prieskum odhalil značný záujem o tieto nástroje, najmä o nástroj integrovaných územných investícií: 15 z 21 EZÚS, ktoré sa zapojili do prieskumu, má záujem o tento nástroj. Približne polovica EZÚS má záujem o spoločné akčné plány a miestny rozvoj riadený spoločenstvom. Viacero respondentov sa však vyjadrilo, že potrebujú viac

² Vychádzajúc zo skúseností s európskymi štrukturálnymi fondmi by uskutočňovanie spoločného akčného plánu malo byť založené na prísnej orientácii na výsledky na základe vysoko štandardizovaných aktivít, ku ktorým možno pristupovať ako štandardným jednotkovým nákladom.

usmernení zo strany Komisie, keďže iba pragmatické a účinné vykonávacie dohody sú dostatočne presvedčivým argumentom na to, aby riadiace orgány programov európskej územnej spolupráce podporili rozvoj a vypracovanie týchto nástrojov.

EZÚS vo fáze vytvárania

Momentálne sa pripravuje 16 EZÚS, pričom tri z nich už majú právnu subjektivitu. Dve EZÚS boli založené s netradičnými cieľmi: EZÚS CODE 24 nadväzuje na projekt INTERREG IVB, pričom jeho cieľom je rozvíjať koridor Rotterdam – Janov, a EZÚS Cities of Ceramics (Mestá keramiky) bol zriadený na rozvoj nadnárodnej spolupráce v odvetví umeleckej i remeselnej keramiky.

Tabuľka 2. Prehľad pripravovaných EZÚS (k 31. decembru 2013)

#	Názov	Stav	Krajiny
1	Agglomération franco-luxembourgeoise ‘Alzette-Belval’	očakáva sa oznámenie VR	Francúzsko, Luxembursko
2	AEuCC - Cities of Ceramic ³	čaká na schválenie	Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Rumunsko
3	Medgidia – Silistra	čaká na schválenie	Bulharsko, Rumunsko
4	Eurocidade Valença do Minho Tui	čaká na schválenie	Portugalsko, Španielsko
5	CODE 24 – Corridor Development Rotterdam-Genoa	prípravuje sa	Holandsko, Nemecko, Švajčiarsko, Taliansko
6	CETC - Central European Transport Corridor	prípravuje sa	Švédsko, Poľsko, Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Chorvátsko, Slovinsko
7	Europe - building common future	prípravuje sa	Maďarsko, Rumunsko
8	The Route of the Phocaceans	prípravuje sa	Taliansko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Malta
9	Eurodistrict TransOderana	prípravuje sa	Nemecko, Poľsko
10	ESPN 2020 programme	prípravuje sa	EÚ 28 + 4
11	Békés-Arad	návrh	Rumunsko, Maďarsko
12	Pro Comitatu	návrh	Slovensko (bližšie údaje nie sú k dispozícii)
13	Donauhanse	návrh	Nemecko, Rakúsko, Maďarsko, Srbsko, Rumunsko, Bulharsko, Ukrajina
14	Euregio Meuse-Rhine	návrh	Belgicko, Holandsko, Nemecko
15	Euroregion Corridor VIII	návrh	Taliansko, Albánsko, Grécko, Macedónsko, Bulharsko

³ Do tohto zoskupenia patrí 98 miest v štyroch krajinách. Zemepisné údaje o týchto mestách nie sú k dispozícii, preto umiestnenie tohto zoskupenia na mape na nasledujúcej strane poskytuje iba hrubý obraz (umiestnenie uprostred týchto štyroch krajín).